

Ekonomika EÚ

**Ekonomické a hospodárske záležitosti
Európskej únie**

január - február 2023

Obsah

1. Prijatie eura v Chorvátsku a vstup do Schengenu
2. Tridsaťročné jednotného trhu
3. Nariadenie o zahraničných dotáciách
4. ECOFIN
5. Návrh zmeny trhu s elektrinou
6. Päť miliárd EUR na financovanie priorít Európy
7. NextGenerationEU
8. Vojenský konflikt na Ukrajine
9. Cenový strop pre ruské ropné produkty
10. Inflácia
11. Rýchly prehľad tém

Prijatie eura v Chorvátsku a vstup do Schengenu

Od 1. januára 2023 sa eurozóna rozšírila o nového člena, Chorvátsko sa zaradí medzi 20 štátov Európskej únie, ktoré majú spoločnú menu, a plne sa tak pripája k schengenskému priestoru. Je to dôležitý míľnik nielen pre Chorvátsko, ale aj pre Európsku úniu ako celok. Ide o ôsme rozšírenie Schengenu, prvého po 11 rokoch.

Rada už v decembri 2021 potvrdila, že Chorvátsko splnilo podmienky na vstup do schengenského priestoru. Proces hodnotenia sa uskutočnil od roku 2016 do roku 2020. Jeho súčasťou bola úspešná cielená overovacia návšteva v roku 2020 na overenie vykonávania opatrení v oblasti riadenia vonkajších hraníc. Stalo sa tak po tom, čo Komisia potvrdila, že Chorvátsko v roku 2019 úspešne dokončilo schengenský hodnotiaci proces.

Od začiatku nového roka postupne kunu nahradí euro s výmenným kurzom 1 euro za 7,53450 chorvátskych kún. Počas nasledujúcich týždňov sa budú obe meny používať vedľa seba, aby tak bolo možné stiahnutie kuny z obehu. Cena tovarov bude aj naďalej uvedená v oboch menách. Duálne zobrazovanie cien sa stalo povinným už 5. septembra 2022 a bude pokračovať až do 31. decembra 2023. Chorvátska národná centrálna banka bude vymieňať kunové bankovky bez časového obmedzenia a kunové mince do 31. decembra 2025. Táto služba je bezplatná.

Viac informácií [tu](#).

Tridsaťročie jednotného trhu

Európska únia oslavuje 30. výročie svojho jednotného trhu. Bol to práve jednotný trh, ktorý bol jednou z kľúčových hnacích síl a veľkým úspechom európskej integrácie. Vznikol 1. januára 1993 a umožnil voľný pohyb tovarov, služieb, kapitálu a osôb.

Za 30 rokov jednotný trh viedol k bezprecedentnej integrácii trhu medzi jednotlivými hospodárstvami členských štátov.

Veľkým prínosom bol hlavne pre rýchlejší hospodársky rozvoj nových členských štátov, ktoré vstúpili do EÚ po jeho vytvorení. Pomohol rýchlejšie odstrániť prekážky a rozdiely medzi jednotlivými krajinami a podporil ich rast.

Jednotný trh bol kľúčový aj pri riešení pandémie COVID-19, ako aj pri aktuálnej energetickej kríze, ktorá vznikla po ruskej invázii na územie Ukrajiny. Zachovanie a posilňovanie integrity jednotného trhu bude nevyhnutné, aby Európa mohla reagovať na nové výzvy koordinovaným spôsobom a naďalej podporovať konkurencieschopnosť európskych hospodárstiev.

Viac informácií tu.

Nariadenie o zahraničných dotáciách

Pravidlá EÚ pre hospodársku súťaž, verejné obstarávanie a ochranu obchodu zohrávajú dôležitú úlohu pri zabezpečovaní spravodlivých podmienok hospodárskej súťaže pre všetky spoločnosti na jednotnom trhu.

Existujúce nástroje sa však nevzťahujú na štáty mimo EÚ, ktoré poskytujú ich príjemcom nespravodlivú výhodu.

Ak sa zistí, že dotácie narúšajú hospodársku súťaž, Komisia môže uplatniť opatrenia na vyriešenie tohto problému. Tie by mali zabrániť podnikom využívať napríklad pôžičky s nulovým úrokom, financovanie pod úrovňou nákladov.

Spoločnosti budú musieť na základe nových pravidiel informovať Komisiu o plánovaných fúziách a akvizíciách, ak jedna zo zainteresovaných strán má v EÚ obrat aspoň 500 miliónov eur a zahraničný finančný príspevok je aspoň 50 miliónov eur. Komisia preskúma aj výberové konania vo verejnom obstarávaní, ak hodnota obstarávania je aspoň 250 miliónov eur.

V nadchádzajúcich týždňoch Komisia predloží návrh vykonávacieho nariadenia, ktoré objasní platné pravidlá a postupy vrátane formulárov na oznamovanie koncentrácií a postupov verejného obstarávania, výpočtu lehôt, postupov prístupu k spisom a dôvernosti informácií. Zainteresované strany potom budú mať štyri týždne na poskytnutie spätnej väzby k týmto návrhom dokumentov pred dokončením a prijatím vykonávacích pravidiel do polovice roku 2023.

Viac informácií [tu](#) a [tamtiež](#).

ECOFIN**ECOFIN**

Dňa 17. januára sa konalo zasadnutie Rady pre hospodárske a finančné záležitosti. Švédske predsedníctvo predstavilo pracovný program na prvý polrok tohto roku, keďže sa od 1. januára stalo predsedníckym štátom v Rade.

Ekonomické a finančné dôsledky ruskej agresie proti Ukrajine

Ministri si vymenili názory na hospodársky a finančný dosah vojny Ruska proti Ukrajine. Komisia informovala ministrov o hospodárskej a finančnej situácii na Ukrajine, ako aj o vykonávaní makrofinančnej pomoci EÚ Ukrajine.

V decembri 2022 Rada a Európsky parlament prijali legislatívu, ktorá umožní požičať Ukrajine ďalších 18 miliárd EUR v roku 2023. Európska komisia podpísala s Ukrajinou memorandum o porozumení, pričom sa jej vyplatila prvá časť pomoci vo výške 3 miliardy EUR.

Nástroj na obnovu a odolnosť

Očakáva sa, že v priebehu roku 2023 postupne každý z 27 členských štátov aspoň raz požiada o vykonávacie rozhodnutia týkajúce sa aktualizácií národných plánov obnovy a odolnosti s cieľom získať prístup k novým grantom REPowerEU alebo požiadať o dostupné pôžičky, alebo zohľadní aktualizované pridelenie RRF.

Európsky semester 2023

Rada iniciovala každoročný proces európskeho semestra na monitorovanie hospodárskej politiky, politiky zamestnanosti a fiškálnej politiky členských štátov. Prijala závery k správe o mechanizme varovania do roku 2023, ako aj závery k ročnému prieskumu udržateľného rastu na rok 2023. Schválila odporúčanie z roku 2023 o hospodárskej politike eurozóny. Ten bude predložený Európskej rade na schválenie na jej zasadnutí v marci predtým, ako ho bude môcť Rada prijať na jednom z nadchádzajúcich zasadnutí Rady Ecofin.

ECOFIN (február) 2023

Na februárovom zasadnutí Rady sa ministri zamerali na vykonávanie a vplyv sankcií prijatých v nadväznosti na ruskú agresiu voči Ukrajine. Taktiež diskutovali o preskúmaní správy hospodárskych záležitostí a vo svojich príspevkoch poskytli politické usmernenia, pokiaľ ide o všeobecné témy, ktoré predložilo švédske predsedníctvo (napr. spôsoby ako zabezpečiť fiškálnu úpravu špecifickú pre jednotlivé krajiny pri súčasnom zachovaní mnohostranného dohľadu zakotveného v spoločných fiškálnych pravidlách a referenčných hodnotách EÚ, či väčšie zameranie sa na strednodobé plánovanie). V rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti Rada prijala aktualizáciu národného plánu Nemecka.

Viac informácií [tu](#) a [tamtiež](#).

Návrh zmeny trhu s elektrinou

Európska komisia spúšťa verejnú konzultáciu o reforme dizajnu trhu s elektrinou v EÚ, s cieľom lepšie chrániť spotrebiteľov pred nadmernou nestabilitou cien. Tým chce podporiť prístup k bezpečnej energii z čistých zdrojov a zvýšiť odolnosť trhu.

V súčasnej kríze vysokých a nestálych cien elektriny sa ekonomické bremeno prenieslo na konečných spotrebiteľov. Preto je potrebná reforma, ktorá by lepšie ochránila domácnosti a podniky pred vysokými cenami energie, zvýšila odolnosť a urýchlila prechod stanovený v Európskom zelenom dohovore a pláne REPowerEU.

Začatá konzultácia, trvajúca do 13. februára, podporí prácu Komisie na legislatívnom návrhu, ktorý má byť predložený v prvom štvrtroku tohto roka. Konzultácia sa zamerala na štyri hlavné oblasti:

- Zníženie závislosti účtov za elektrinu od krátkodobých cien fosílnych palív a podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie;
- Zlepšenie fungovania trhu s cieľom zaistiť bezpečnosť dodávok a plne využívať alternatívy k plynu, ako je skladovanie a reakcia na dopyt;
- Posilnenie ochrany a postavenia spotrebiteľov;
- Zlepšenie transparentnosti trhu, dohľadu a integrity.

Viac informácií [tu](#).

Päť miliárd EUR na financovanie priorít Európy

Európska komisia si v mene Európskej únie požičiava na medzinárodných kapitálových trhoch a vypláca finančné prostriedky členským štátom a tretím krajinám v rámci rôznych úverových programov.

Najväčším programom je NextGenerationEU v hodnote až 800 miliárd EUR, ktorý sa snaží podporiť zotavenie Európy z pandémie koronavírusu prostredníctvom investícií do udržateľnosti, digitálnych riešení a odolnosti.

Európska komisia vo svojej prvej syndikovanej emisii na rok 2023 získala 5 miliárd EUR prostredníctvom 30-ročného dlhopisu splatného 4. marca 2053. V rámci tohto prístupu Komisia v mene EÚ vydáva skôr spoločné „dlhopisy EÚ“ než samostatne označené dlhopisy pre jednotlivé programy.

Emisia sa stretla so silným záujmom investorov z celej Európy a sveta. Bola prekročená viac ako 10-krát, pričom ponuky presiahli 51 miliárd EUR.

Prostriedky získané prostredníctvom transakcie sa použijú na financovanie priorít EÚ a konkrétnejšie dvoch hlavných programov – program obnovy NextGenerationEU a program makrofinančnej pomoci + pre Ukrajinu.

Emisiou Komisia získala takmer 10 miliárd EUR zo svojho cieľa financovania vo výške 80 miliárd EUR na prvý polrok 2023. To zahŕňa 4,68 miliardy EUR získaných začiatkom januára prostredníctvom aukcie dlhopisov EÚ.

Viac informácií [tu](#).

NextGenerationEU:

Európska komisia schválila kladné predbežné hodnotenie žiadosti Slovenska

Európska komisia schválila kladné predbežné hodnotenie žiadosti Slovenska o platbu vo výške 709 miliónov EUR vo forme grantov (bez predbežného financovania) v rámci Nástroja na obnovu a odolnosť (RRF), kľúčového nástroja v srdci NextGenerationEU.

Slovensko 25. októbra 2022 predložilo Komisii žiadosť o platbu na základe dosiahnutia 14 míľnikov a dvoch cieľov stanovených vo vykonávacom rozhodnutí Rady pre druhú splátku. Patria sem reformy a investície do obehového hospodárstva, do systémov vzdelávania a zdravotnej starostlivosti, do riadenia výskumných a inovačných činností, do schém na prilákanie kvalifikovaných pracovníkov, ako aj do digitálnej ekonomiky, verejného obstarávania a boja proti korupcii. Táto druhá žiadosť o platbu zahŕňa aj investície zamerané na ochranu prírody a biodiverzity a na zlepšenie digitálnych zručností.

Slovenské orgány spolu so svojou žiadosťou poskytli podrobné a komplexné dôkazy preukazujúce uspokojivé plnenie 14 míľnikov a dvoch cieľov. Komisia tieto informácie dôkladne posúdila pred predložením kladného predbežného hodnotenia žiadosti o platbu.

Komisia zaslala svoje kladné predbežné hodnotenie uspokojivého plnenia míľnikov a cieľov súvisiacich s touto žiadosťou o platbu zo strany Slovenska Hospodárskemu a finančnému výboru (EFC) so žiadosťou o jeho stanovisko. Stanovisko EFC, ktoré má byť doručené maximálne do štyroch týždňov, by sa malo zohľadniť pri hodnotení Komisie. Na základe stanoviska EFC Komisia prijme konečné rozhodnutie o vyplatení finančného príspevku v súlade s postupom preskúmania prostredníctvom komitologického výboru. Po prijatí rozhodnutia Komisiou sa môže uskutočniť výplata prostriedkov Slovensku.

Viac informácií [tu](#).

Vojenský konflikt na Ukrajine

Už rok trvajúca vojenská invázia Ruskej federácie na Ukrajinu má rozsiahly dopad aj na európsku ekonomiku. EÚ reagovala prijatím viacerých sankčných balíčkov, a to už od roku 2014. Spočiatku išlo o reakciu na nezákonnú anexiu Krymu a Sevastopoľu a zámernú destabilizáciu Ukrajiny. Dňa 23. februára 2022 EÚ rozšírila sankcie v reakcii na uznanie častí Doneckej a Luhanskej oblasti.

Po 24. februári 2022 sankcie masívne rozšírila a v súčasnosti prijala už deväť sankčných balíkov. Rozšíril sa aj režim sankcií EÚ voči Bielorusku za zapojenie do ruskej agresie proti Ukrajine a ako doplnok k už zavedeným sankciám vzhľadom na politickú situáciu. Sankcie sa prierezovo týkajú schopnosti ruského štátu a vlády vstúpiť na kapitálové a finančné trhy a služby EÚ, s cieľom obmedziť financovanie eskalačných politík. Sankcie sa týkajú finančného, energetického a technologického sektora, dopravy i obmedzení vo vízovej politike.

Aktuálne EÚ predstavila desiaty balík sankcií, ktorý bude zahŕňať zákaz exportu s cieľom pripraviť ruské hospodárstvo o kritické technológie či priemyselný tovar a nastaviť nové opatrenia, ktoré majú zabrániť obchádzaniu sankcií. Sankcie nemajú vplyv na potravinovú bezpečnosť a vzťahujú sa výlučne na bilaterálny obchod medzi EÚ a Ruskom – nie na medzinárodný obchod.

Viac informácií [tu](#).

Partneri EÚ a G7 sa dohodli na cenovom strope pre ruské ropné produkty

Európska únia spolu s medzinárodnou koalíciou cenových stropov G7+ prijala ďalšie cenové stropy pre námorné ruské ropné produkty. Pomôže to stabilizovať globálne energetické trhy, z čoho budú mať prospech krajiny na celom svete.

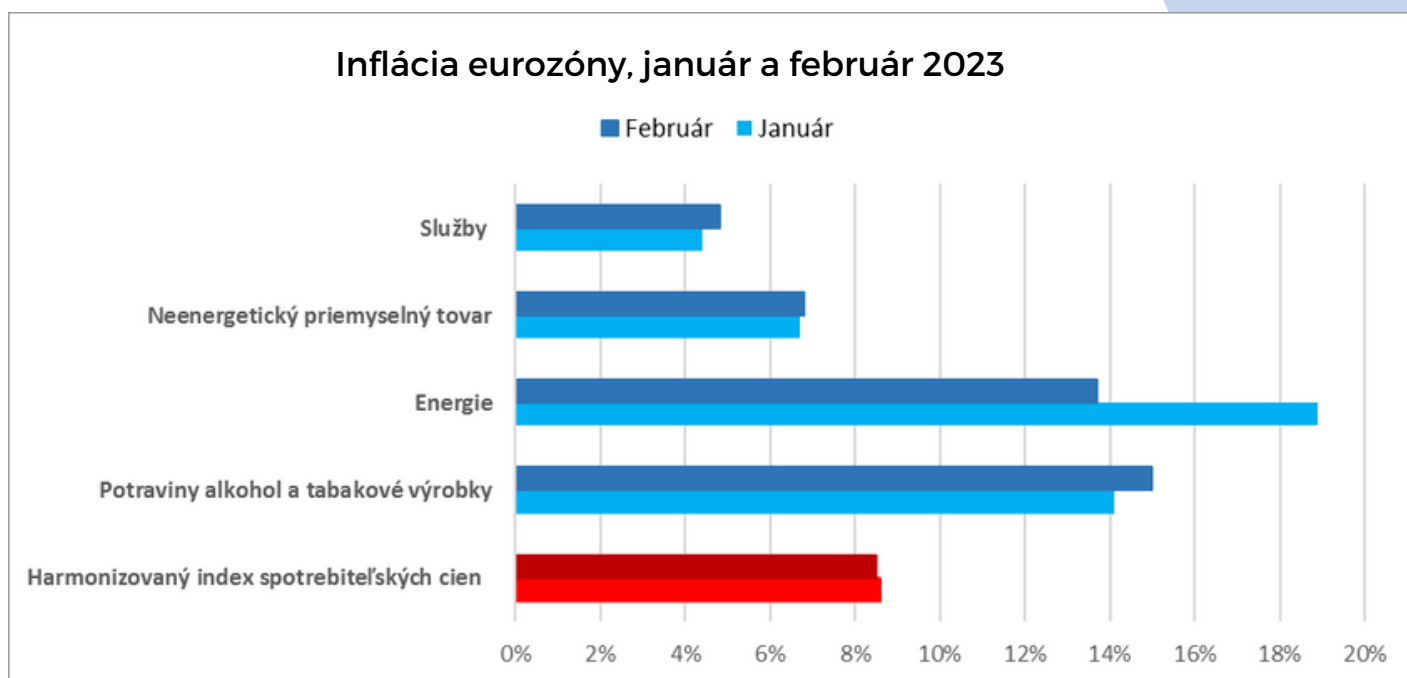
Dopĺňa cenový strop pre ropu platný od decembra 2022, ako aj embargo EÚ na dovoz námornej ropy a ropných produktov do Európskej únie.

Pre ruské ropné produkty boli stanovené dve cenové úrovne: jedna pre „premium-to-crude“ ropné produkty, ako je nafta, petrolej a benzín a druhá pre „discount-to-crude“ ropné produkty, ako je vykurovací olej a ťažký benzín, čo odráža dynamiku trhu. Maximálna cena za prémiové produkty bude 100 USD za barel a maximálna cena za zľavnené produkty bude 45 USD za barel.

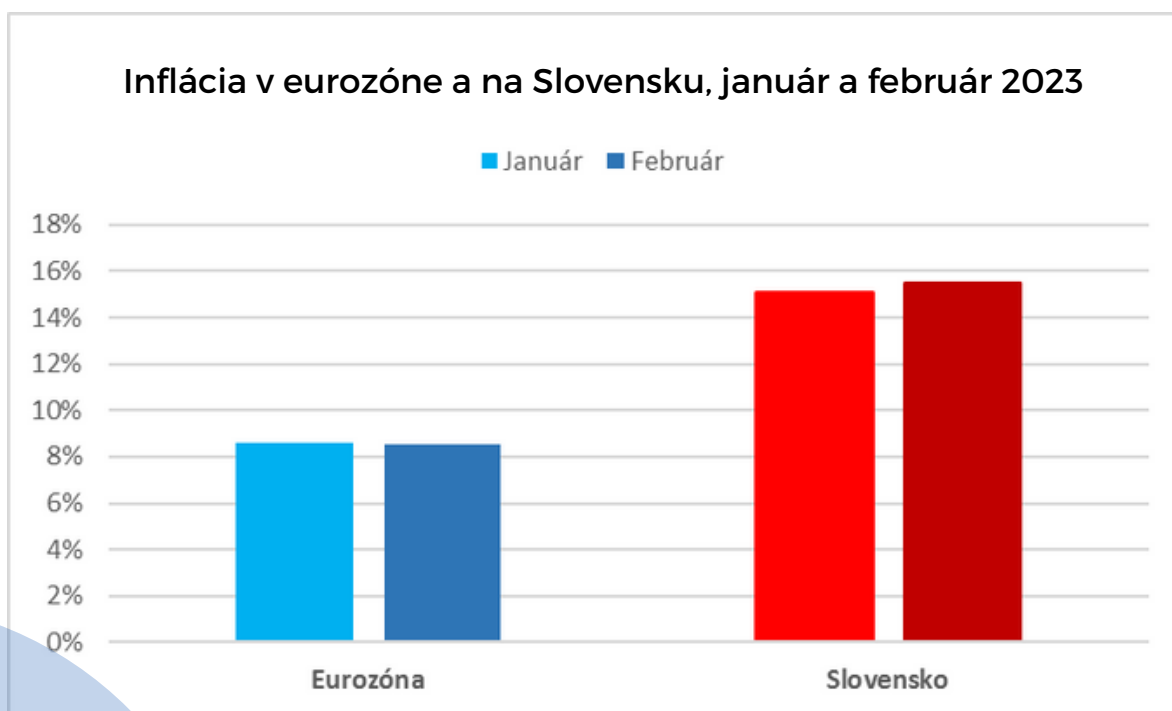
Cenový strop pre ropné produkty sa zavádza od 5. februára 2023. Zahŕňa 55-dňové obdobie ukončenia prepravy ruských ropných produktov po mori zakúpených nad cenový strop za predpokladu, že boli naložené na plavidlo v prístave nakládky pred 5. februárom 2023 a vyložené v konečnom prístave určenia pred 1. aprílom 2023. Cenové stropy pre ropné produkty a ropu sa budú neustále monitorovať, aby sa zabezpečila ich účinnosť a vplyv. Samotné cenové stropy sa prehodnotia a podľa potreby upravujú.

Viac informácií [tu](#).

Inflácia za január a február 2023

Viac informácií [tu](#).

Viac informácií [tu](#).

Obchod a klíma

Európska komisia, členské štáty EÚ a 26 partnerských krajín spúšťajú „Koalíciu ministrov obchodu pre klímu“.

Cieľom je vybudovať partnerstvá medzi obchodnými a klimatickými komunitami a identifikovať spôsoby, akými môže obchodná politika prispieť k riešeniu zmeny klímy. Koalícia bude podporovať obchod a investície do tovarov, služieb a technológií, ktoré pomáhajú zmierňovať klimatické zmeny a prispôsobovať sa im.

Viac informácií [tu](#).

Zelená dohoda pre priemysel

Európska zelená dohoda, ktorú Komisia predložila 11. decembra 2019, stanovuje smelý cieľ: urobiť z Európy 1. klimaticky neutrálny kontinent do roku 2050.

Európsky klimatický zákon sľubuje v záväzných právnych predpisoch klimatickú neutralitu a prechodný cieľ: znížiť čisté emisie skleníkových plynov minimálne o 55 % do roku 2030 v porovnaní s úrovňami v roku 1990.

Viac informácií [tu](#).

Ekonomická

predpoveď na zimu 2023

Potom, ako sa začal konflikt na Ukrajine, vstúpilo hospodárstvo EÚ do roku 2023 na lepšom základe než sa predpokladalo na jeseň 2022.

Predbežná zimná predpoveď zvyšuje výhľad rastu na tento rok na 0,8 % v EÚ a 0,9 % v eurozóne. Ročná miera rastu na rok 2022 sa dnes odhaduje na 3,5 % v EÚ, ako aj v eurozóne.

Miera nezamestnanosti zostala do konca roka 2022 na historickom minime 6,1 %. Dôvera sa zlepšuje a januárové prieskumy naznačujú, že hospodárska aktivita sa má tiež vyhnúť poklesu v prvom štvrtroku 2023.

Predpokladaný rast zimnej priebežnej prognózy na rok 2023 vo výške 0,8 % v EÚ a 0,9 % v eurozóne je o 0,5 a 0,6 percentuálneho bodu vyšší ako v jesennej predpovedi. Miera rastu na rok 2024 zostáva nezmenená, na úrovni 1,6 % pre EÚ a 1,5 % pre eurozónu. Na konci horizontu prognózy má byť objem produkcie takmer o 1 % vyšší než v jesennej predikcii.

Viac informácií [tu](#).

Text: Mgr. Dominika Nováková, Odbor Parlamentný inštitút
Mgr. Peter Garbarčík, PhD., Odbor pre európske záležitosti
Kristína Hučková, stážistka

Grafická úprava: Kristína Hučková , Mgr. Dominika Nováková
Schválila: PhDr. Natália Petranská Rolková, PhD., riaditeľka PI

Obrazový a fotografický materiál:

obr. 1: <https://www.weforum.org/agenda/2023/01/davos-23-special-address-by-ursula-von-der-leyen-president-of-the-european-commission/>

obr. 2: <https://www.aljazeera.com/news/2022/12/31/croatia-to-switch-to-euro-enter-passport-free-schengen-zone>

obr. 3: https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/30th-anniversary_en

obr. 4: https://competition-policy.ec.europa.eu/foreign-subsidies-regulation_en

obr. 5: <https://www.eureporter.co/frontpage/2020/10/05/eurogroup-and-economic-and-financial-affairs-council-ecofin-meetings-on-5-6-october/>

obr. 6: <https://www.ceps.eu/electricity-markets-will-need-an-overhaul-but-not-now/>

obr. 7: <https://news.cgtn.com/news/2020-07-07/Eurozone-economy-to-crash-8-7-in-2020-EU-forecast-RW0oIRkW8U/index.html>

obr. 8: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/recovery-plan-europe_sk

obr. 9: <https://twitter.com/TradeMinClimate>

Materiál neprešiel jazykovou úpravou.